

19. 2. sv. válka a okupace, osvobození našeho státu

Průběh 2. sv. války

- trvání: 1. září 1939 – 2. září 1945
- dosud největší ozbrojený konflikt v dějinách lidstva (řaz 60 milionů lidí)
- nově: letectvo, tanky, rakety, plyny, atomové bomby
- **otřesné zločiny proti lidskosti:**
 - holokaust (Německo + jeho satelity),
 - zacházení s válečnými zajatci (Německo, SSSR, Japonsko, Čína),
 - genocida porobených národů (Německo, SSSR),
 - cílené bombardování měst a civilních cílů (Německo, SSSR, VB, USA),
 - nasazení atomových bomb (USA)
- **příčiny:**
 - výsledky 1. sv. války (mnoho neuspokojených států, nestabilní uspoř. světa):
 - pnutí vyvolané chybně koncipovanou Smlouvou z Versailles
 - Velká hospodářská krize na přelomu 20. a 30. let
 - slabost Společnosti národů a mocností udržujících svět. mír
- **počátky:**
 - 1. září 1939 německý útok na Polsko
 - VB, Francie a spojenci vyhlásují válku Německu
 - pakt mezi Třetí říší a SSSR (zabrání Polska)
- **průběh:**
 - 1939 sovětsko-finská válka (Finsko prohrává)
 - 1940 obsazena Paříž
 - 1940 letecká bitva o Anglii → 1. velká porážka Němců
 - 1940 podepsán Pakt tří (Německo, Jap. a Itálie – vymezení sféry vlivu)
 - 1941–45 Velká vlastenecká válka – Němci napadají SSSR → porušení paktu
 - 1941 Pearl Harbor (USA) → vstup USA do války
 - 1942 Midway – porážka Japonců → konec tichomořské války
 - 1942 bitva o Stalingrad → porážka Němců
 - 1943 svržen Mussolini
 - 1944 vylodění spojenců v Normandii → osvobození Paříže
 - 1945 (duben) sebevražda Hitlera
 - 1945 (květen) kapitulace Německa → konec 2. sv. války v Evropě
 - 1945 Hirošima a Nagasaki – atomovky → 2. září 1945 kapitulace Japonska → definitivní konec války
- **důsledky:**
 - velké materiálové škody a lidské oběti
 - nadvláda SSSR
 - v popředí nejsilnější USA
 - vznik OSN
 - potrestání válečných zločinců

- vytvoření dvou bloků: západní (NATO)
východní (Varšavská smlouva – SSSR + jeho satelity)
→ Studená válka (politické rozpory, vojen. konflikty
– válka korejská, vietnamská, Arabsko-izraelské...)

- protiválečná literatura
- inspirace veškerým společ. děním

Světová literatura

- protiválečná literatura
- nová témata:
 - Osvětim**
 - symbolizuje nacistické koncentrační tábory
 - Hirošima**
 - mnoho knih – různá vyznění
 - kdo byl agresor? kdo se pouze bránil?
 - jap. autoři se nepoukoušejí o pohled z druhé strany → odsouzení USA

Téma: koncentrační tábory

William Styron /1925–2006/ ^{USA}

- Pulitzerova cena
- účastní se války (americká armáda, boje v Tichomoří)

Sophiina volba

- psychologický román se složitou kompozicí
- o matce, která je v koncentračním táboře Osvětim postavena před otázku, které její dítě zemře a které bude žít → nechává žít starší, to stejně pak ale umírá
- nedokáže se s tím nikdy vyrovnat → sebevražda

Anne Franková /1929–1945/ ^{NĚMECKO}

- holandská židovka

Deník Anne Frankové

- 3 poslední roky života
- formou dopisů vymyšlené kamarádce Kitty
- plán „potopení“ Frankovy rodiny → skrývají se v zadním traktu jednoho domu s další rodinou a jedním pánem → 8 lidí závislých na věrné pomoci přátel
- popis zdejšího nebohatého života
- objevení a transport do koncent. táborů
- Anne umírá se sestrou v táboře Bergen-Belsen
- touha žít se po válce psaním → deník přepisuje do podoby knihy → po její smrti otec dokončí a nechá vydat → úspěšné

Thomas Keneally /*1935/ ^{AUSTRÁLIE}

Schindlerův seznam

- dokument podaný románovou formou
- Oskar Schindler, podnikatel ze Svitav zachraňuje přes tisíc židů před transportem
- reálná postava, člen NSDAP, využívá levnou pracovní sílu ke svému obohacování
- kniha není pojata jednoznačně – mísí se v ní oba reálné pohledy na Schindlera → nakonec lze říci jen to, že Schindler zachránil nevinné lidi
- zfilmováno Spielbergem

Velká vlastenecká válka – ruská lit.

Alexandr Fadějev /1901–1956/ RUSKO

Mladá garda – boj mladých proti fašismu

Michail Šolochov /1905–1984/ RUSKO

- Nobelova cena
- účastník 2. sv. války, působí jako válečný dopisovatel
- komunista

Osud člověka

- novela o osudu člověka
- po válce se Sokolov vrací domů, zde ale nikoho nenachází, všichni zemřeli. Snaží se zapojit do normálního života. Potkává malého chlapce, který také ztratil rodinu. Sokolov se jej ujme. Řekne mu poté, že je jeho otcem → pro pocit bezpečí chlapce.

Boris Polevoj /1908–1981/ RUSKO

Příběh opravdového člověka – příběh letce, který je zastřelen nad nepřátel. územím; přichází o nohy, i s protézami se naučí znovu létat

Jurij Bondarev /*1924/ RUSKO

Hořící sněh

- rozsáhlý román; etapa bitvy o Stalingrad – hrdinské
- Břeh*
- umělecké, psychologické dílo; o lidech, kteří přežili
- spisovatel přijíždí do Německa pro cenu za svou knihu, stará se o něj žena, s níž si jsou blízcí (ve válce se již potkali), nenachází k sobě cestu (různé soc. prostředí)

Čingiz Ajtmatov /*1928/ KIRGIZSTÁN

- kirgizsky a rusky píšící prozaik, dramatik, publicista a diplomat

Džamila

- milostná novela
- odehrává se v kirgizské muslimské vesnici, kde platí zvykové právo
- Seit žije se svou rodinou ve velkém domě, je nazýván ochráncem rodiny (← nejstarším synem, co doma zůstal). Žije s nimi i jeho nevlastní matka („mladší matka“) – zemřel jí manžel a kvůli zvykovému právu si ji musel vzít k sobě Seitův otec. Dům vede „starší matka“.

- Vesnice potřebuje někoho na těžkou práci (všichni schopní muži na frontě) → práci zastává Seit, Džamila a Danijan. Džamila je manželkou Seitova nejstaršího bratra (unesl ji a znásilnil → proto jeho ženou). Danijan je sirotek, válečný invalida, žijící sám, snilek. Danijan se do Džamily zamiluje, ona do něj postupně také → utíkají spolu pryč. Džamilinu manželovi po návratu z vojny jejich láska dochází. Seit odchází studovat na uměleckou školu. Jako diplomovou práci nakreslí Džamilu a Danijana (pořád na ně myslí – měli odvahu jít pro svou lásku aniž by věděli kam a co je čeká).

Česká literatura

Próza a drama reagující na válku, okupaci a osvobození

- reaguje pomaleji než poezie
- vychází i díla vzniklá za války, která tehdy nemohla vyjít (s náhradními tématy, jinotaji...)
- píše autoři všech generací
- založeno na osobním prožitku války
- často se proplétá próza umělecká s prózou dokumentární
- věnováno často židům (patřili mezi válkou nejpostiženější)
- mnozí z autorů židovského původu → dotýká se jich antisemitismus (Ota Pavel...)

Marie Pujmanová /1893–1958/ ČESKO

- psycholog. a sociální próza, povídky, básně
- z kultivovaného prostředí stř. vrstev × v dílech straní dělnictvu
- stýká se s levicovými osobnostmi → levice
- manžel hudebník Pujman

Povídky z městského sadu

- odezva války (jen naznačeno) → dopad války na lidi
- sjednocující prvek: městský sad (dnes zbytek před hl. nádražím)

Co se přihodilo v městském sadu na bílou sobotu

- doba těsně po válce, dvě ženy čekají na návrat muže z války (matka a žena), muž je nezvěstný, manželka se smíruje s jeho smrtí, matka se smířit nechce; muž se vrací živý

Předtucha

- nepřímý odraz 2. sv. války
- dívka zjišťuje, že její láska k rodičům je zatím větší než k jakémukoliv muži
- rodiče odjíždějí pryč, jejich vlak vykolejí – ač se zrovna zamilovala do muže, prožívá strach o rodiče; ti nakonec přežijí
- zfilmováno na Potštejně

Lidé na křižovatce

- konec 1. sv. v. – konec 2. sv. v.

Lidé na křižovatce

- období hosp. krize
- znalosti z textilek (Doudleby, Kostelec...) → Úly
- dělnické a podnikatelské prostředí (2 společen. vrstvy)
- děj na venkově i ve městě
- postavy předobraz v žijících lidech
- názorový příklon k dělnictvu
- dělnická rodina Urbanova: otec padne v 1. sv. válce, vdova zůstává se 2 dětmi → dcera se provdá do vysoké společnosti, syn nachází práci v Úlech, kde obdivuje majitele, ale časem zjišťuje, že mu jde jen o zisk → konflikt (majitel vyhazuje starou nepotřebnou dělnici, on se jí zastane a je vyhozen také)
- právníkova rodina Gamzova: právník zastává práva dělníků u soudu, jeho rodina odchází do Sovětského svazu, řeší problém nedostatku peněz
→ lidmi na křižovatce jsou lidé bez peněz

Hra s ohněm

- oheň = fašismus
- 30. léta až počátek 2. sv. války
- ze zapálení Říšského sněmu obviněn komunist a Gamza jej hájí před soudem → upoutá tak na sebe pozornost nacistů → při vzniku protektorátu zatčen

Život proti smrti

- válečné období
- naplňují se osudy hl. hrdinů
- Gamzův syn se vrací s armádou Sov. svazu a osvobozuje Československo, druhý syn bojuje na barikádách
- Gamzova dcera se vrací a pomáhá partyzánům → odhalena, popravena
- Gamza umírá v koncentračním táboře
- zbytek rodiny kolaboruje

Jiří Weil /1900–1959/

Život s hvězdou

- o osudech žida
- ve strachu čeká, kdy bude povolán do transportu, pořád ale nejde (nedopatřením v kartotéce) → je svědkem tragických osudů svých nejbližších → je popravena i jeho životní láska → rozhodne se vstoupit do ilegálního odboje
- tímto dílem se znelíbil sociální kritice (← není hrdinou od počátku, nevstupuje do odboje z hrdinství, ale vyprovokuje ho k němu smrt blízké osoby)

Na střeše je Mendelson

- socha Mendelsona (židovského původu) umístěna na Rudolfinu → Heidrych nařídí sundat, Němci ale nevědí, která ze soch je Mendelsonova → musí jim pomoci řadový žid
- plus v románu další příběhy

Jiří Marek /1914–1994/ ČESKO

- prozaik, autor hist. kriminálních příběhů, scénárista
- jméno pseudonymem → poté za občan. jméno
- FFUK
- vstupuje do lit. před 2. sv. válkou

Muži jdou v tmě

- Skupina ruských parašutistů má seskočit nad Čechy a začít řízený odboj. Mezi parašutisty je jeden Čech, Bartoš, který se v Rusku zamiluje do Liočky – ač je ženat (s ženou si však nerozumí, navíc je židovka, tak neví, kde je jí konec). Když se dočkají odletu, jsou shozeni jinde. Navíc Bartoš a další čtyři parašutisti seskakují kvůli nehodě v letadle se zpožděním. Putují pak k místu setkání s hlavní Davidovou skupinou, pohybovat se mohou jen v noci. Bartoš si není jist českým lidem – někteří spolupracují, jiní se bojí. Z pětičlenné skupinky už jen tři najdou hledané místo. Byli ale zrádci prozrazení nacistům, a tak jsou obklíčeni. Ti tři proti nacistům hlasitě bojují a doufají, že je uslyší ostatní a zachrání se. Tak se stane a hlavní skupina se dostane mimo nacistické hledání a začne řízený odboj.
- název: „v tmě“ – předložka není dokončena, protože také odboj není dokončen

Bohumil Hrabal /1914–1997/ ČESKO

- *Brno
- několik profesí (během války železniční dělník a výpravčí, po úraze balič starého papíru ve sběrných surovinách...) → ztvárnění různých poznatků v různých dílech
- mnoho úspěšných zfilmování
- hojně čerpá z autentických životních zkušeností → grotesknost, nadsázka, komično, někdy i skepse a černý humor

Ostře sledované vlaky

- novela s tématem okupace
- mladík se zaučuje na železniční stanici a zároveň prožívá nelehké období svého panictví; po neúspěšném pokusu o sebevraždu se však zaučí jak v práci na stanici, tak i v intimním vztahu se ženou
- zfilmováno (Menzel, hraje Václav Neckář) → Oskar

Jan Drda /1915–1970/ ČESKO

- *Příbram
- dramatik, prozaik
- do lit. vstupuje ve 30. letech

Němá barikáda

- sbírka povídek, většina má reálné jádro
- 2. sv. válka, období okupace a Pražského povstání
- oslavuje hrdinské činy neznámých prostých lidí

Včelař

Vyšší princip

- o odvážném příznání latináře Málka
- zfilmováno

Hlídač dynamitu

- František Milec – starý hlídač důlního dynamitového skladiště, malý, slabý, ušlápnutý, odvážný
- Milcová – jeho pokorná žena, mlčenlivá, věrná, uvědomělá, pracovitá
- Milec považuje za svou samozřejmou povinnost pomáhat kamarádům v protifašistickém odboji. Bez ohledu na hrozící nebezpečí tajně vynáší z dolu municí. Když se na to přijde, spěchá domů zachránit ženu. I když se jí s tímto jeho jediným tajemstvím před ní nesvěřil, ona ví a chce vynést dynamit v hrnci do rybníka. Gestapáci ale přijdou dřív a začnou Milce a Milcovou bít. Milcová postaví hrnci na plotnu a odsoudí tak všechny k jisté smrti. Milcová s Milcem umírají v objetí s čistým svědomím – zabítí takových bestií se na ně Bůh nemůže hněvat.

Vesnická historie

- o zrádci, který udá rodinu → ta je vyvražděna → zrádce Joudal se pak nastěhuje na statek té rodiny → vesnice zosnuje jeho vraždu (drátek přes silnici)

Zákeřník

- těsně po osvobození, všichni se radují z konce války
- zákeřník zabíjí holčičku → domobrana zrádce objeví ve skříni staré Němky – je to její syn, který utekl

Hrátky s čertem

- dramatická báchorka; pohádka – cenzura ji neprohlédla (brala jen jako pohádku)
- jedna z nejoblíbenějších her vůbec (i díky využití jazyk. prostředků)
- jinotajné protifašistické zaměření
- čerti = hierarchie německé nadvlády
- obyčejný český člověk se nevzdá

Martin Kabát – vojenský vysloužilce, stojí proti přesile pekelné moci; chytrý, odvážný, nebojácný, světažnalý, zkušený, spravedlivý, nevzdává se, záleží mu na každém člověku

Káča – energická, prostá, milující

Školastikus – směšný poustevník

Sarka Farka – líný loupežník, nechce pracovat

Belzebub – šišlavý pán pekel

Solfern a Belial – ďáblové

staří čerti ve mlýně

„A ne a ne! Tohle je celej ten váš kumšt, zpitomět člověka, udělat z něj ustrašený, zbabělý zvíře, mučit ho tak dlouho, až ztratí rozum i všechny smysly.“

Ladislav Mňačko /1919–1994/ ČESKO

- *moravsko-slezské pomezí
- některá díla slovensky, některá česky
- Smrt si říká Engelchen* (=andělíček)
- příběh s autobiogr. prvky
- Engelchen = přezdívka krutého esesáka nasazeného na Slovensko do boje proti partyzánům → za ním spálené, vyvražděné vesnice

Ladislav Fuks /1923–1994/ ČESKO

- velice vzdělaný autor, doktorát filozofie
- psychologická próza s tématem úzkosti člověka ohrožovaného válkou a fašismem
- nucené nasazení za okupace
- zaměstnán také v papírně i v Národní galerii
- zaujat také židovskou problematikou ve spojení s válkou

Mí černovlasí bratři

- novela, jíž na sebe upozornil
- o postavení židů
- příběh vypráví 14letý student, jehož spolužáci jsou chlapci z židovských rodin – sleduje za okupace jejich tragické osudy

Pan Theodor Mundstock

- hrdina Theodor Mundstock, osamělý žid, který ví, že půjde do transportu, má strach, zároveň má v sobě ale i sílu na utěšování druhých
- zvláštním způsobem vypočítává, proč do transportu nepůjde (výpočty používá i na další)
- rozdvojení osobnosti hrdiny – těžké rozlišovat realitu a Theodorovo druhé já
- ne příliš čtivé

Spalovač mrtvol

- psychologický hororový román
- o pracovníku krematoria Karlu Kopfrkinglovi → stává se z něj maniak, vrah celé své rodiny (manželky, syna a málem i dcery), přičemž věří, že je smrt očistí – vlivem nacistické ideologie a orientální filosofie
- zfilmováno Jurajem Herzem v hlavní roli s Rudolfem Hrušínským
- o obyčejném člověku – zaměstnanci krematoria, který žije ve spokojeném manželství s dětmi. Je pod vlivem tibetské ideologie (zpopelnění těla). Do jeho života vtrhne okupace. Pod vlivem svého německého přítele podléhá stále víc nacistické propagandě → zavraždí svou manželku (židovku) i syna (zdá se mu slabošský – spálí ho alespoň s nacistickým důstojníkem, aby jeho duše od něj něco převzala). Dceru už zlikvidovat nestihne, protože ho odvedou do blázince.

Jan Otčenášek /1924–1979/ ČESKO

- budovatelská próza
- totální nasazení //mladí lidé ročníku 1924, 1925 povinně museli jít pracovat na

nebezpečná místa (továrny pro válku, nádraží...) – hrozilo zde bombarďování → mnoho mladých zde zahynulo//

- válku přežil, po válce různá zaměstnání (i film)
- onemocní oční chorobou
- umírá poměrně mlád

Romeo, Julie a tma

- o lásce dvou mladých lidí – židovky a studenta
- potkávají se v parku na lavičce, Ester pláče, má jít k transportu do Terezína, Pavel se jí ujme, tajně ji ubytuje ve svém „študáckém kamrlíku“ → zamilují se do sebe, Pavlovi rodiče o Ester zprvu nevědí, otec poté Pavlovi pomáhá
- jednoho dne se v ulicích začne ozývat střelba → Ester myslí, že kvůli ní → uteče (láska k Pavlovi – nechce, aby ho kvůli ní zabili) → Němci ji chytí

Kulhavý Orfeus

- silně autobiografické dílo
- založení skupiny Orfeus – navenek hudební skupina, ale studenti se přes ni chtějí zapojit do ilegálního protinacistického odboje → nedaří se → proto „kulhavý“ Orfeus
- hrdinové – totálně nasazení mladí lidé; jejich příběhy
 - nejvýraznější hrdina *Honza* (některé z příběhů vypráví on)
 - také *Pavel* z románu *Romeo, Julie a tma*
 - *Vojta* (obyčejný kluk, syn uklízečky) a *Alena* (z dobře situované rodiny), Vojta si tajně na Alenu myslí, sen se mu splní → Alena se za něj provdá, cítí ale, že vztah není úplně dobrý (byl to také taktický tah, aby Alena jako provdaná dívka nebyla totálně nasazena), matka Alenu přinutí k potratu → Vojta od ní odchází, je mu jasné, že po válce by ho stejně opustila
 - podle tohoto příběhu natočen film *Svatba bez prstýnků*

Josef Škvorecký /*1924/ ČESKO

- *Náchod
- k prožití válce se v mnoha dílech vrací
- emigrace → Toronto – založení vydavatelství (odtud knihy tajně do social. Čsl.)

Zbabělci

- děj v rodném Náchodě na konci 2. sv. války
- hl. hrdina student Dany Smiřický (nese výrazné autobiogr. rysy) – komentuje dění na konci války, kritizuje počínání dospělých – mnozí z mladých udělali pro odboj víc než dospělí, a nemluví o tom slovy, nechvástají se
- Dany jde do odboje kvůli lásce k dívce, která ho odmítá

Prima sezóna

Arnošt Lustig /*1926/ ČESKO

- žid, koncentrační tábory
- jako dítě v Terezíně (vidí děti kolem sebe umírat → poznamenán na celý život)

- další tábory, při náletu na transport smrti se mu podaří utéct a skrývat do konce války
- jeho snem stát se pilotem × podlomené zdraví z táborů → studia politiky
- po válce jako znalec židovské otázky poslán do Izraele jako válečný reportér (Izrael vzniká na arabském území → izraelsko-arabská válka)
- různá povolání

Démanty noci

- povídky inspirované pobytem v Terezíně a také útekem z transportu smrti

Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou

Dita Saxová

- román; název podle hl. hrdinky
- v mírovém životě nedokáže žít, neustále se bojí → spáchá sebevraždu

Nemilovaná

- povídka; příběh prostitutky z terezínského gheta
- Lustig s ní sympatizuje a ukazuje ji jako dívku, která je duševně mnohem výš než lidé z vyšších společen. vrstev

Ota Pavel /1930–1973/ ČESKO

- židovského původu, část rodiny v táborech
- příhody ztvárněny v povídkách → 2 výbory:

Smrt krásných srnců

Jak jsem potkal ryby

+ *Pluhař*

Poezie

Vítězslav Nezval /1900–1958/ ČESKO

- básník, prozaik, dramatik
- poetismus, surrealismus, socialistický realismus
- člen Devětsilu, silný komunista
- dává svou poezii do služeb lidově socialist. státu
- jeho díla dosti rozdílná
- Historický obraz* – sbírka
- třetí část věnována osvobození (děkuje za něj, za mír, oslavuje Rudou armádu)
- Přišli včas* – báseň

Jaroslav Seifert /1901–1986/ ČESKO

- Nobelova cena
- nejvýznamnější osobnost české poezie
- novinář, spisovatel, hl. básník
- hájí právo na samostatnost
- proletářská poezie → poetismus

- levicově orientovaný, v komunistické straně × vyloučen (není pro bolševizaci)
- není propagován (nechce psát agitační poezii)

Přílba hlíny – sbírka, 3 díly:

- 1. část: smrt prezidenta Masaryka (8 básní = 8 dní, které uplynuly mezi smrtí a pohřbem)
- 2. část: 1937–1945 (Mnichov, okupace...), básně, které nemohly vyjít za okupace
- 3. část: květnové povstání
 - Květnové noci* – obraz pěti nocí, kdy Praha povstala (první tři noci dobré, čtvrtá nejhorší, nejdější)

Vladimír Holan /1905–1980/ ^{Česko}

- básník a překladatel
- vyrůstá v Máchově kraji
- věnuje osvobození několik sbírek a skladeb → všechny spojuje v jednu sbírku:

Dokument – sbírka

Panychida – básnická skladba věnovaná povstání a obrazu války, 4 zpěvy:

- neklidná noc v Praze
- hrůzy války v Rusku
- popis „tance smrti“ (blíží se konec nacist. Německa)
- radost z osvobození, míru – vydechnutí

Rudoarmejci

- básnická sbírka věnovaná rus. vojákům Rudé Armády
- několik částí

Kresby

- básnické kresby sov. vojáků
- voják drží kytici jiřin, tu spatří dívku → chce jí je dát, ona odmítá → dává je stařeně, ta je přijímá bez údivu a uklání se mu za ně

František Hrubín /1910–1971/ ^{Česko}

- spisovatel, básník (přírodní a milostná lyrika → později básník obav), dramatik
- pracovník v městské knihovně
- šéfredaktor Mateřídoušky
- problémy s publikací → ofic. uznávaným až v 60. letech
- reakce na válku dvěma díly (Chléb s ocelí, Jobova noc)
- píše také pro děti – navazuje na Sládka, snaží se dát dětem ponaučení
- často využívá ilustrací známých umělců (hl. Mánes, také Lada a Trnka) – přímo na obrázek píše básničku, využívá i fotografie

Chléb s ocelí

- sbírka věnovaná válečné a poválečné době, 3 části:

1. *Chléb s ocelí*

- obrazem chudoby (kdo za ní může? snad přijde jednou společnost, která ji nikdy nepozná)

- svět „starý“ (chudoba) a „nový“ (spravedlivý)
- přesvědčení o lepším spravedlivém světě od Rudé Armády

2. *Stalingrad*

- věnováno největší bitvě Stalingradské – vybojování práv na nový svět

3. *Pražský máj*

- věnováno osvobození

Jobova noc

- básn. skladba
- název vypůjčen z dobové tradice: Jobova noc = noc plná blesků, po které přijde krásné ráno
- JOB → BOJ
- zaznívá zde také starý svět: Job je básník, který ve svém díle ztvárnil starý svět; Hrubín chce být básníkem nového světa
- Ach Čechy krásné, Čechy mé* – 3. zpěv